herpy

PILGIFTSGRODOR

Sanguine Poison Frog

Allobates zaparo

Allobates zaparo är en liten, dagaktiv groda på omkring 3 cm från regnskogen vid Andernas fot i Ecuador och norra Peru. Vuxna djur har röd rygg, svarta sidor, blå buk och gula fläckar vid benen och efterliknar de giftiga *Ameerega bilinguis* och *Ameerega parvula*, men är själva ogiftiga. Arten hålls bara sällan, så skötseln bygger på klimatet och på släktingen *Allobates femoralis*.

Familj: Aromobatidae Tidigare namn: *Epipedobates zaparo; Phyllobates zaparo; Dendrobates zaparo*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Temperatur, natt	**21-23 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**8-20**
Kläckning	**15-20 dagar**
Larvtid	**40-50 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Allobates zaparo är 26-30 mm från nos till kloak, alltså omkring 3 cm, och hanar och honor är ungefär lika stora. Vuxna djur är röda eller tegelfärgade på ryggen med ljusbruna till kopparfärgade ränder från nosen. Sidorna av huvud och kropp är svarta, avgränsade av en brun rand upptill och en vit nedtill, och den vita randen kan bli blå mot bakkroppen. Frambenen är ljusbruna på ovansidan med svarta eller mörkbruna fläckar, och i armhålan sitter gult eller orange. Bakbenen är svarta med blågrå teckningar på ovansidan och blå med svarta fläckar på undersidan. Strupen och bröstet är svarta, och buken är blå med svarta fläckar.

Ungarna ser helt annorlunda ut: de är brunaktiga och smälter in i lövstrået. Under tillväxten skiftar teckningen gradvis över kopparorange till rött, och till sist breder den röda färgen ut sig från nosen över hela ryggen. Det är grodans försvar, eftersom de vuxna efterliknar de färgstarka, giftiga pilgiftsgrodorna *Ameerega bilinguis* och *Ameerega parvula*, som lever på samma plats.

Arten är en av de få ogiftiga imitatörerna bland pilgiftsgrodorna. Huden innehåller inget gift, och grodan är därför ofarlig att röra vid. Den beskrevs 1976 av Silverstone som *Phyllobates zaparo*, har stått i släktet *Epipedobates* och räknas nu till släktet *Allobates* i familjen *Aromobatidae*. Namnet är givet efter sapara-folket i östra Ecuador.

Utbredning och livsmiljö

Allobates zaparo förekommer i östra Ecuador och i norra Peru. Den är känd från bland annat Yasuní nationalpark, Sangay nationalpark, Yachana-reservatet och Jatun Sacha. De allra flesta fynden ligger i Ecuador, medan bara enstaka kommer från Peru. Utbredningen är begränsad jämfört med de stora Amazonasarterna. Lokalt hotas arten av skogsavverkning för jordbruk och boskapsskötsel, vägbyggen i samband med oljeutvinning och föroreningar.

> **Naturlig utbredning:** Ecuador och Peru.

LIVSMILJÖ

Allobates zaparo lever i regnskog i låglandet och på låga kullar på 200-1.000 m höjd, mest i primärskog men också i sekundärskog och vid vattendrag nära åkrar. Grodan är dagaktiv och rör sig i lövstrået på skogsbotten. Hanarna sitter ovanpå lövet och ropar till honorna. Födan är varierad, men myror utgör en stor del.

Klimatet vid Andernas fot i östra Ecuador är varmt och mycket fuktigt hela året. Honan lägger äggen i lövet, och efter kläckningen bär de vuxna grodynglen till vatten.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Allobates zaparo*. Arten hålls bara sällan, och avel i fångenskap är inte beskriven. Rekommendationerna bygger på klimatet vid Andernas fot, på livsmiljön i lövstrået och på släktingen *Allobates femoralis*, som är bättre känd i fångenskap. Uppgifterna om avel är lånade därifrån.

Ett par kan hållas i ett terrarium på minst 60 × 40 × 40 cm. Arten lever på marken, så golvytan är viktigare än höjden. Bygg botten bioaktiv med ett dräneringslager av lerkulor, ett nät som skiljelager och fuktig planteringsjord, och lägg ett tjockt lager rent löv överst, där grodorna gömmer sig och lägger ägg. Tillsätt hoppstjärtar och små gråsuggor, som äter avfall och ger extra föda.

Inred med korkbark, rotbitar, mossa och ormbunkar, och en gren eller en bit bark som utkikspost för hanen. Locket ska ha stora ventilationsytor med nät. *Ameerega picta* och *Ameerega trivittata* är andra marklevande pilgiftsgrodor från Amazonas och har nästan samma krav på inredningen. Arterna får inte hållas tillsammans.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

Håll terrariet på 24-27 °C på dagen och 21-23 °C på natten. Siffrorna följer klimatet i Ecuadors lågland vid Andernas fot. Svängningen över året ska vara liten, 1-2 °C. Det finns ingen vintervila.

Pilgiftsgrodor tål värme dåligt: temperaturer över omkring 28 °C är farliga. Ställ terrariet utan direkt sol, och mät temperaturen med en digital termometer nere i terrariet. Kan rummet inte hållas under 26 °C på sommaren måste terrariet flyttas till ett svalare rum.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 70-80 % mitt på dagen och nära 100 % på morgonen och kvällen. Ett regnsystem med timer som ger två korta skurar om dagen håller lövlagret fuktigt och grodorna aktiva; en dimmaskin hjälper under morgon- och kvällstimmarna. Använd osmosvatten eller regnvatten. Lövlagret får gärna torka upp lite mellan sprayningarna så att det inte uppstår mögel eller stillastående luft. Blir lövet torrt torkar grodorna snabbt ut.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ge en låg glasskål med 1-2 cm vatten som grodorna lätt kommer upp ur. Skålen används av de vuxna när grodynglen ska sättas av. Använd regnvatten, osmosvatten eller avklorerat kranvatten, och byt det ofta.

Amfibier tar upp vatten och ämnen genom huden, så tvål, rengöringsmedel, klor och kräm får inte komma i närheten av terrariet. Skrubba skålen med varmt vatten utan tvål.

LJUS OCH UVB

Ljuset är framför allt till växterna: 10-12 timmar om dagen med LED-ljus med växtanpassat spektrum. Det är inte dokumenterat att *Allobates zaparo* behöver UVB. Väljer du ändå en svag UVB-källa (Ferguson-zon 1) ska grodorna ha tätt löv att dra sig in under. Ljuset får inte värma upp terrariet.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen är myror en viktig del av kosten. I terrariet består grundfodret av vinglösa bananflugor (*Drosophila melanogaster*), hoppstjärtar och siktat ängsplankton, kompletterat med helt små syrsor och små gråsuggor. Arten är liten, så *D. hydei* lämpar sig bara för stora vuxna djur.

Ungar matas dagligen, vuxna två till tre gånger i veckan. Pudra foderdjuren med kalk med D3 vid varje måltid och med ett multivitamin en till två gånger i veckan. Håll egna odlingar av bananflugor och hoppstjärtar.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Allobates zaparo är dagaktiv och lever i lövstreet. Hanarna kallar från ovansidan av löven för att locka honor. Hanarna är troligen revirhävdande som hos *Allobates femoralis* och kan slåss, så håll ett par eller en hane med två honor och aldrig flera hanar i ett litet terrarium. Vuxna djur är mer försiktiga än ungar och utforskar mindre i nya omgivningar.

Grodorna ska inte hanteras. Huden är tunn och tål inte tvål, salt och kräm. Om en groda måste flyttas, locka in den i en ren, fuktad plastburk.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanar och honor är ungefär lika stora och kan inte säkert skiljas åt på utseendet; bara hanarna ropar. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade. Det enklaste sättet att få ett par är att börja med flera ungar och låta dem hitta varandra. Ungarna skiftar färg till rött när de närmar sig vuxen storlek.

PARNING

Avel är inte beskriven i fångenskap. Hanen ropar från ovansidan av lövlagret, och honan lägger äggen i lövet. En period med mindre sprayning följd av kraftig sprayning kan sätta igång häckningen. Ge grodorna ett tjockt, rent lövlager och ett gömställe på marken.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Äggen läggs i lövstreet på skogsbotten. En läggning är på 8-20 ägg. Efter kläckningen bär de vuxna grodynglen till vatten; hos *Allobates femoralis* är det hanen.

I terrariet kan grodynglen tas ut och föds upp i små, rena behållare med regnvatten eller osmosvatten. Ge fint grodynglefoder och alger, och byt vattnet regelbundet.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 15-20 dagar, och grodynglen är förvandlade efter 40-50 dagar.

När frambenen kommer fram måste grodynglet kunna ta sig upp ur vattnet: sänk vattenståndet, och lägg dit en kork- eller barkbit så att det kan kravla upp. Flytta den lilla grodan till ett fuktigt uppfödningsterrarium när svansen nästan är resorberad.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyomvandlade grodorna är små och behöver hoppstjärtar och de minsta bananflugorna. Inred uppfödningsterrariet som de vuxnas med löv, gömställen och en låg vattenskål, och håll temperaturen stabil. Mata dagligen och pudra fodret lätt med kalk och vitaminer. Tillväxt och ålder vid flytt till de vuxna är inte dokumenterade.

Hälsa och vanliga misstag

Pilgiftsgrodor är känsliga för värme, torka och dålig hygien. De viktigaste felen är:

- För varmt eller för torrt terrarium. Grodorna blir slöa, går ner i vikt och förlorar färg.
- Smutsigt vatten i grodyngelbehållarna, som ger svampar och sjukdom.
- Foder utan vitamin- och mineraltillskott, som ger skelettproblem och svaga ungar.
- Nya djur som för med sig smitta. Håll nyinköpta grodor i karantän en tid.

En frisk groda har hel hud utan sår eller röda, irriterade områden, särskilt runt kloaken och på insidan av bakbenen, och en tydligt rund mage. Tecken på sjukdom är täta hudömsningar, en uppsvälld kropp, slöhet, bristande aptit och matt, torr hud. Isolera ett sjukt djur och sök snabbt en veterinär med kunskap om amfibier.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.